

Kamer der Volksvertegenwoordigers.

VERGADERING VAN 9 JUNI 1927.

WETSVOORSTEL BETREFFENDE DE RECHTSPLEGING OP VERZOEKSCHRIFT EN IN ZAKE VAN BESLAG.

TOELICHTING.

MJNHE HEEREN,

In een merkwaardig artikel, onlangs verschenen in het *Journal des Tribunaux* (¹), heeft de heer Gilson, voorzitter van de Rechtbank van eersten aanleg te Brussel, de voordeelen in het licht gesteld van eene eventuele wijziging in onze wetten van rechtsvordering, wat betreft de bevoegdheid van den Voorzitter van de rechtbank in zake van rechtspleging op verzoekschrift.

In den tegenwoordigen stand van de Belgische rechtsleer en rechtspraak, wordt het middel van het verzoekschrift slechts aangenomen in de gevallen waarbij het uitdrukkelijk voorzien is door de wetten. Maar « het lijdt geen twijfel, zegt de heer Gilson, dat de algemeenmaking van het bevel op verzoekschrift zich opdringt, niet alleen voor al de niet bewistbare zaken, waarbij de gevraagde maatregel op geen enkel recht inbreuk maakt, maar nog voor de uiterst dringende gevallen waarbij de weg van het kortgeding ondoelmatig zou zijn. »

Het eerste artikel van het wetsontwerp, dat wij aan de Kamer onderwerpen, heeft voor doel de algemeenmaking van de rechtspleging op verzoekschrift te bekrachtigen, met het oog op het door den heer Gilson bedoelde.

Tegen dit voorstel kan men geene opwerpingen aanvoeren, waar het geldt op snelle en niet kostbare wijze eenvoudige onderzoekingsmaatregelen te verkrijgen, die de rechten van partijen onaangestast laten, als daar zijn deskundige onderzoeken, constateeringen bij deurwaarder, vervanging van verhinderde rechters, deurwaarders of deskundigen. « Een deskundig onderzoek over den grond der zaak, zoo gaat de heer Gilson voort, kan thans slechts verkregen worden maanden na de inleiding van het geding, waarvan de oplossing aldus nutteloos wordt vertraagd. Neemt men zijn toevlucht tot de rechtspleging in kortgeding, om de aanduiding te bekomen van een deskundige met beperkte opdracht, dan is dit toch maar een hulpmiddel dat aanleiding geeft tot vele moeilijkheden. Het is evenzeer van belang het middel van het verzoekschrift te baat te nemen om maatregelen te bekomen die schijnen in het belang te zijn van al de partijen, zooals de machtiging tot verkoop van aangeslagen meubels op eene andere plaats dan de meest nabijliggende openbare markt. Voor maatregelen van dien aard, zijn de lange termijn en de kosten van een vonnis niet te verklaren. »

(¹) Nummer van 29 Mei 1927.

Maar waarom de rechtspleging op verzoekschrift uitbreiden — zooals het 2de lid van het eerste artikel van ons voorstel het vraagt — voor de gevallen waarbij de gevraagde maatregel een zekere inbreuk op de rechten van derden zou kunnen medebringen? Zijn de rechten van allen niet beter gewijraard door de rechtspleging in kortgeding? « Neen, antwoordt de heer voorzitter Gilson, het zou eveneens wenschelijk zijn dat de voorzitter der rechtbank, door het middel van het verzoekschrift, zijne rechtsmacht in kortgeding kunne uitoefenen in de uitzonderlijke gevallen waarbij de maatregel slechts op nuttige wijze kan getroffen worden, wanneer hij wordt uitgevoerd alvorens argwaan te verwekken, bij voorbeeld, voor de benoeming van een sequester. Wanneer de vrees kan bestaan dat de verheler van de zaken ze doet verdwijnen! »

Het voorstel, dat wij aan de Kamer voorleggen, bezorgt trouwens een hoofdzakelijken waarborg aan de uitbreiding van de rechtspleging op verzoekschrift, uitbreiding welke door het voorstel wordt gevraagd: « In elken stand der zaak — aldus artikel 2 — kan een belanghebbende verzet doen tegen een bevel, waardoor zijn rechten worden verkort, en dat werd verleend zonder dat hij, noch degenen die hij vertegenwoordigt, werden opgeroepen. » « De dwaling welke de voorzitter, wanneer geene tegenspraak hoegenaamd oprijst, zou kunnen begaan met op verzoekschrift uitspraak te doen, zou dienvolgens de belangen van eene niet opgeroepen partij nooit erg kunnen benadeelen, vermits deze dwaling dadelijk zou kunnen hersteld worden op rechtsvordering bij intrekking, welke deze partij staande vergadering kan indienen. »

« De rechtspleging op verzoekschrift, zegt terecht de heer voorzitter Gilson, met machtiging van dadelijk verhaal voor derden, beschermt beter de rechten der verdediging dan de rechtspleging in kortgeding. Het middel van het kortgeding komt bezwaarlijk overeen met het recht van verdediging, niet enkel in de gevallen van hoogdringendheid, wanneer de beteekening van uur tot uur kan worden gedaan, maar nog in de gevallen dat de beteekening wordt gedaan binnen een termijn van drie dagen, zijnde de uiterste termijn voor een betrekende die kennis krijgt van de beteekening om een advocaat te raadplegen en zijne verdediging gereed te maken, en anderzijds, in de gevallen dat de beteekening, ofschoon binnen de drie volle dagen gedaan, den afwezigen betrekende niet bereikt vóór het verhoor. »

* * *

Artikel 3 van ons wetsvoorstel huldigt, in zake conservatoir beslag, eene nieuwigheid waarvan het beginsel, in zake beslag onder derden, werd bekraftigd door de Fransche wet van 17 Juli 1907, nieuwigheid die bestaat in de mogelijkheid om de uitwerking van het beslag te beperken tot het bedrag van de oorzaken van het beslag.

Ten onrechte zou men tegen deze hervorming aanvoeren dat zij inbreuk maakt op het principe van de gelijkheid der schuldeischers.

« Het recht van den beslagene, zegt de heer Gibson, om eene som in bewaring te geven met bevorrechte bestemming om de schuldbordering van den beslaglegger te betalen, stoort niet meer de gelijkheid tusschen de schuldeischers dan het recht dat steeds aan den schuldenaar toegekend werd om roerende goederen te verpanden. »

De beperking van de uitwerking van het beslag tot het bedrag van de oorzaken van dit beslag, levert trouwens voor den beslagenen schuldenaar voordeelen op, die op beweegredenen van billijkheid en menschelijkheid kunnen bogen.

Het niet beschikbaar maken, over het geheel, van de bedragen die aanzienlijk kunnen zijn, en dit ten gevolge van beslag onder derden, gegrond op eene schuld van geringe beteekenis, kan voor den beslagenen schuldenaar de ergste moeilijkheden opleveren. De aangeslagen sommen kunnen het geheele vermogen van den schuldenaar uitmaken, of het kapitaal dat onmisbaar is tot het voortzetten van het bedrijf, of de middelen die hij behoeft om te leven. Het recht dat men thans verleent aan den schuldeischer, om het geheele vermogen van den schuldenaar vast te leggen, en dit voor een geringe schuldvordering, kan dien volgens aanleiding geven tot schreeuwende misbruiken en een middel tot afpersing worden.

De Franse wet van 17 Juli 1907 heeft een einde gemaakt aan dit gevaar en eene twintig jaar lange ervaring laat ons toe te zeggen dat zij slechts gelukkige uitslagen opleverde.

De Franse wet betreft slechts het beslag onder derden. Hier wijken wij af van het Franse stelsel, daar wij meenen de uitbreiding te mogen voorstellen, van het principe der borgstelling tot al de vormen van het conservatoir beslag.

De beweegredenen zijn juist dezelfde.

Naar luid van de laatste alinea van artikel 3 van het voorstel, zijn de regelen van artikel 2 betreffende het recht op verzet van elken betrokken derde, toepasselijk op de aanvragen tot beperking van het beslag.

De Verslaggever,
P. POULLET.

Chambre des Représentants.

SÉANCE DU 9 JUIN 1927.

PROPOSITION DE LOI RELATIVE A LA PROCÉDURE SUR REQUÊTE ET EN MATIÈRE DE SAISIE.

DÉVELOPPEMENTS.

MESSIEURS,

Dans un remarquable article paru naguère dans le *Journal des Tribunaux*⁽¹⁾, M. Gilson, président du Tribunal de première instance de Bruxelles, a mis en lumière les avantages qu'offrirait une modification à nos lois de procédure en ce qui concerne la compétence du président du Tribunal en matière de juridiction sur requête.

Dans l'état actuel de la doctrine et de la jurisprudence belges, la voie de la requête n'est guère admise que dans les cas où elle est expressément prévue par les lois. Mais, « il est certain, dit M. Gilson, que la généralisation de l'ordonnance sur requête s'impose, non seulement, à toutes les matières non contentieuses où la mesure sollicitée ne porte atteinte à aucun droit, mais encore aux cas d'extrême urgence où la voie du référé serait inefficace ».

L'article 1er de la proposition de loi que nous soumettons à la Chambre, a pour objet de consacrer la généralisation de la procédure sur requête, aux fins indiquées par M. le président Gilson.

Cette proposition ne peut soulever d'objection lorsqu'il s'agit d'obtenir par la voie rapide et peu coûteuse de la requête de simples mesures d'instruction qui laissent les droits des parties saufs, telles qu'expertises, constats d'huissiers, remplacement de juges, d'huissiers ou d'experts empêchés. « Une expertise au fond, continue M. Gilson, ne peut actuellement être obtenue que plusieurs mois après l'introduction de l'affaire, dont la solution se trouve ainsi inutilement retardée. Le recours à la juridiction de référé pour obtenir la désignation d'un expert avec mission limitée, est un expédient qui donne lieu à de nombreuses difficultés. Il y a également intérêt à recourir à la voie de la requête pour obtenir des mesures qui paraissent être de l'intérêt de toutes les parties, comme l'autorisation de vente de meubles saisis en un lieu autre que le plus prochain marché public. Rien ne justifie, pour des mesures de cette nature, le délai et les frais d'un jugement. »

Mais pourquoi étendre — comme le propose l'alinéa 2 de l'article 1er de

(1) Numéro du 29 mai 1927.

notre proposition — la procédure sur requête à des cas où la mesure sollicitée pourrait porter une certaine atteinte à des droits de tiers? La juridiction de référé ne sauvegarde-t-elle pas mieux les droits de tous? « Non, répond M. le président Gilson, il serait également désirable que le Président du tribunal puisse exercer par la voie de la requête, sa juridiction de référé dans les cas exceptionnels où la mesure ne peut être utilement prise que si elle est exécutée avant de donner l'éveil, par exemple, pour la nomination d'un séquestre, quand il y a lieu de craindre que le détenteur de choses ne les fasse disparaître. »

La proposition que nous soumettons à la Chambre entoure d'ailleurs d'une garantie capitale, l'extension de la procédure sur requête qu'elle consacre. « Un intéressé, dit l'article 2 de notre proposition, peut, en tout état de cause, former opposition à une ordonnance qui est préjudiciable à ses droits et lors de laquelle ni lui ni ceux qu'il représente n'ont été appelés. » L'erreur que le président, en l'absence de toute contradiction, aurait commise en statuant sur requête ne pourrait dès lors jamais léser gravement les intérêts d'une partie non appelée, puisque cette erreur pourrait être immédiatement réparée, sur l'instance en rétractation que cette partie introduirait sur l'heure. « La procédure sur requête, observe à ce propos justement M. le président Gilson, avec faculté de recours immédiat pour les tiers sauvegarde mieux les droits de la défense que celle en référé. La voie du référé se concilie difficilement avec le droit de défense, non seulement dans les cas d'extrême urgence où l'assignation peut être donnée d'heure en heure, mais encore dans les cas où l'assignation est donnée à moins de trois jours, délai minimum nécessaire à un assigné qui a connaissance de l'assignation pour consulter un avocat et préparer sa défense, et dans ceux où l'assignation, quoique donnée à trois jours francs, ne touche pas avant l'audience un assigné absent. »

L'article 3 de notre proposition introduit, en matière de saisies conservatoires, une innovation dont le principe a été consacré, en matière de saisie-arrêt, par la loi française du 17 juillet 1907, innovation qui consiste dans la faculté de limiter les effets de la saisie au montant des causes de la saisie.

C'est à tort que l'on objecterait à cette réforme qu'elle porte atteinte au principe de l'égalité des créanciers.

« La faculté, dit M. Gilson, pour le saisi de consigner une somme avec affectation privilégiée au paiement de la créance du saisissant ne rompt pas plus l'égalité entre les créanciers que le droit, qui a toujours été reconnu au débiteur, de donner ses meubles en gage. »

La limitation des effets de la saisie au montant des causes de la saisie offre d'ailleurs pour le débiteur saisi certains avantages qui peuvent se réclamer de considérations d'équité et d'humanité. L'indisponibilité pour le tout de sommes, qui peuvent être considérables, par l'effet d'une saisie-arrêt basée sur une dette d'importance minime, peut avoir pour le débiteur saisi les plus graves inconvénients. Les sommes saisies peuvent être tout l'avoir du débiteur, le capital indispensable à la marche de ses affaires, les seules ressources dont il a besoin pour vivre. Dès lors la faculté donnée aujourd'hui au créancier de bloquer pour une

dette peu élevée tout l'avoir du débiteur peut donner lieu à des abus criants et devenir un moyen d'extorsion.

La loi française du 17 juillet 1907 a mis fin à ce danger et une expérience de vingt ans permet d'affirmer qu'elle n'a eu que d'heureux effets.

A la différence de la loi française, qui ne concerne que la saisie-arrêt, nous croyons pouvoir proposer d'étendre le principe du cantonnement à toutes les saisies conservatoires.

Il y a identité de motifs.

Aux termes du dernier alinéa de l'article 3 de la proposition, les règles de l'article 2 relatives au droit d'opposition de tout tiers intéressé sont applicables aux demandes en limitation de saisie.

P. POULLET.

(N° 233. — ANNEXE. — *Bijlage.*)

**CHAMBRE
des Représentants.**

**KAMER
der Volksvertegenwoordigers.**

Préposition de loi relative à la procédure sur requête et en matière de saisie.

ARTICLE PREMIER.

Le président du tribunal de première instance statue sur les requêtes pour obtenir des actes d'administration, d'instruction, d'exécution ou autres, ne pouvant porter préjudice aux droits d'une partie non appelée, à condition que les cas rentrent dans la juridiction civile des tribunaux de première instance ou dans celle d'arbitres civils.

Il exerce, sur requête, sa juridiction des référés, quand la mesure requise peut faire l'objet d'une requête devant le tribunal ou présente une urgence telle que la voie de l'assignation serait inefficace.

Le président du tribunal de commerce statue sur les requêtes aux mêmes fins, quand les cas rentrent dans la juridiction des tribunaux de commerce ou dans celle d'arbitres commerciaux.

ART. 2.

Un intéressé peut, en tout état de cause, former opposition à une ordonnance qui est préjudiciable à ses droits, et lors de laquelle ni lui ni ceux qu'il représente n'ont été appelés.

L'opposition sera portée devant le magistrat qui aura rendu l'ordonnance attaquée, dans la forme d'une instance en référé.

Wetsvoorstel betreffende de rechtspleging op verzoekschrift en in zake van beslag.

EERSTE ARTIKEL.

De voorzitter van de rechtbank van eersten aanleg doet uitspraak over de verzoekschriften tot het bekomen van daden van beheer, van onderzoek, van uitvoering of andere, welke geen nadeel kunnen toebrengen aan de rechten eener niet opgeroepen partij, mits de gevallen behooren tot de rechtsbevoegdheid in burgerlijke zaken van de rechtbanken van eersten aanleg of tot die van burgerlijke scheidsrechters.

Op verzoekschrift, oefent hij zijn rechtsmacht in kortgeding uit, wanneer de gevorderde maatregel het voorwerp van een verzoekschrift aan de rechtbank kan uitmaken of zulk een spoed vereischt dat het middel der dagvaarding ondoelmatig zou zijn.

De voorzitter van de handelsrechtbank doet uitspraak op de verzoekschriften tot dezelfde einden, wanneer de gevallen behooren tot de rechtsbevoegdheid van de handelsrechtkassen of tot die van handelsscheidsrechters.

ART. 2.

In elken stand der zaak, kan een belanghebbende verzet doen tegen een bevel waardoor zijn rechten worden verkort, en dat werd verleend zonder dat hij, noch degenen die hij vertegenwoordigt, werden opgeroepen.

Het verzet zal vóór den magistraat, die het bestreden bevel heeft verleend, worden gebracht bij wijze van rechtsvordering in kortgeding.

Les ordonnances sur requête sont exécutoires par provision nonobstant opposition, celles sur opposition nonobstant appel. Elles ne sont susceptibles d'aucun autre recours. L'exécution provisoire a lieu sans caution, si le juge n'a ordonné qu'il en soit fourni une.

ART. 3.

Le président du tribunal peut, en tout état de cause, soit sur requête aux fins de saisie conservatoire, soit sur demande de la partie saisie, autoriser cette partie à consigner à la Caisse des Dépôts et Consignations ou aux mains d'un séquestre, qu'il commet, une somme arbitrée suffisante, qui sera affectée par privilège au paiement des causes de la saisie.

A partir de l'exécution de l'ordonnance autorisant la consignation, les effets de la saisie sont transportés des choses auxquelles la saisie s'appliquait sur la somme consignée du saisi ou du tiers saisi sur le détenteur de la somme.

Les règles de compétence et de procédure édictées dans l'article 2 sont applicables aux demandes en limitation de saisie.

De bevelen op verzoekschrift zijn uitvoerbaar bij voorraad, ondanks verzet; die op verzet, zijn uitvoerbaar, ondanks beroep. Zij zijn voor geen ander verhaal vatbaar. De uitvoering bij voorraad heeft plaats zonder borgstelling, zoo de rechter er geene heeft bevolen.

ART. 3.

In elken stand der zaak, kan de voorzitter van de rechtbank, hetzij op verzoekschrift *ter fine van conservatoir beslag*, hetzij op eisch van de beslagene partij, deze laatste machtigen, in de Deposito- en Consignatiekas of in handen van een sequester, door hem aangesteld, een voldoend begroote som in bewaring te stellen, welke bij voorrecht zal bestemd zijn tot betaling van de oorzaken van het beslag.

Van af de uitvoering van het bevelschrift, waarbij de bewaarstelling wordt gemachtigd, worden de effecten van het beslag overgedragen van de zaken, waarop het beslag toepasselijk was; op de inbewaring gestelde geldsom, van den beslagene of den derde-beslagene op den houder der geldsom.

De bij artikel 2 verordende regelen van bevoegdheid en van rechtspleging zijn toepasselijk op de eischen tot beperking van beslag.

P. POULET.
J. DESTRÉE.
ALBERT DEVÈZE.
P.-É. JANSON.
EUG. SOUDAN.
E. VAN DIEVOET.